

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA INNOCENTII III (ANNO 1216) PRO LATINIS
ET AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT.

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIORA
ECCLESIE SÆCULA,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM
DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;
OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS
MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET
TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATE-
RIÆ SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO
AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;
DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS,
STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE,
LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆ-
SERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS. ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO,
QUIQVE NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM
OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ
SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM
SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO
GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS, TUM
NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER
SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSENTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM
IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE
PERTINENTIBUS COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
A S. BARNABA USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA;

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ

SIVE CURSuum COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS V

S. IGNATIUS, S. POLYCARPUS, PONTIFICES ROMANI SÆCULI II, S. MELITO SARDENSIS; ALII.

PARISIIS

APUD GARNIER FRATRES, EDITORES ET J.-P. MIGNE SUCCESSORES,

IN VIA DICTA : AVENUE DU MAINE, 208

—
1894

Tertulliani de hoc Trajani Rescripto sententia.

Plinius Secundus, cum provinciam regeret, damnatis quibusdam Christianis, quibusdam gradu pulis, ipsa tamen multitudine perturbatus, quid de cætero ageret consuluit tunc Trajanum imperatorem : allegans, præter obstinationem non sacrificandi, nihil aliud se de sacramentis eorum comperisse, quam cætus antelucanos ad canendam Christo, ut Deo, et ad confederandum disciplinam, homicidium, adulterium, fraudem, perfidiam et cætera scelera prohibentes. Tunc Trajanus rescripsit, hoc genus inquirendos quidem non esse ; oblatos vero puniri oportere.

O sententiam necessitate confusam ! Negat inquirendos ut innocentes, et mandat puniendos

A ut nocentes. Parcit et sævit : dissimulat et animadvertit. Quid tem-tipsum censura circumvenis ? Si damnas, cur non et inquiris ? Si non inquiris, cur non et absolvis ? Latronibus vestigandis per universas provincias militaris statio soletur : in reos majestatis et publicos hostes omnis homo miles est ; ad socios, ad conscios usque inquisitio extenditur. Solum Christianum inquiri non licet, offerri licet, quasi aliud actura esset inquisitio, quam oblatio. Damnalis ergo oblatum, quem nemo voluit requisitum ; qui, puto, jam non ideo meruit penam, quia nocens est : sed quia, non requirendus, inventus.

S. POLYCARPUS

MARTYR

SMYRNÆORUM EPISCOPUS

PROLEGOMENA

(HEFELLE, *Patrum apostolicorum Opera*, ed. 3, Tubingæ 1847, in-8°.)

DE EPISTOLA S. POLYCARPI.

I. De patria, genere, loco ac tempore natiuitatis S. Polycarpi nihil compertum habemus. Quæ autem de apostolici hujus viri vita ad nos pervenerunt, ea Gallandius bene congressit (1). « Ab apostolis eum edoctum, et cum multis, qui Dominum viderant, familiariter versatum esse testatur Irenæus (2), ejus discipulus, his verbis : Καὶ Πολύκαρπος ὑπὸ ἀποστόλων μαθητεύσας, καὶ συνάναστραφείς πολλοῖς τοῖς τὸν Χριστὸν ἑώρακόσιν. Deinceps Smyrnæorum episcopum ab ipsis familiaribus ac ministris Domini constitutum, post Irenæum l. e. tradit Eusebius (3), sic scribens : Ἦν ἀποστόλων ὁμιλητὴς Πολύκαρπος, τῆς κατὰ Σμύρναν Ἐκκλησίας πρὸς τῶν αὐτοπτῶν

B καὶ πατρῶν τοῦ Κυρίου, τὴν ἐπισκοπὴν ἐγχειρισμένος. Ejus tamen Ecclesiæ episcopatum ab Joanne apostolo ipsum accepisse, prodit Tertullianus (4) : « Edant ergo, *inquit*, origines Ecclesiarum suarum ; evolvant ordinem episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, ut primus ille episcopus aliquem ex apostolis vel apostolicis viris, qui tamen cum apostolicis perseveraverint, habuerit auctorem et antecessorem... sicut Smyrnæorum Ecclesia Polycarpum ab Joanne collocatum refert. » Neque aliter sane Hieronymus (5) : « Polycarpus, Joannis apostoli discipulus, et ab eo Smyrnæ episcopus ordinatus.

(1) *Bibl. vet.*, PP., t. Proleg., p. LXIII sq.

(2) *Ad. har.* III, 3. Apud Euseb. *H. E.*, IV, 14.

(3) *H. E.*, III, 36.

(4) *De præscript.*, c. 32.

(5) *Catal. script. eccl.*, c. 17.

Num præclarum illud testimonium, quod in Apocalypsi Joannis (II, 8, 11), « Angelo Smyrnæ Ecclesiæ » tribuitur, ad Polycarpum nostrum sit referendum, jure dubitamus, cum nec annus nativitatis S. Polycarpi, nec tempus, quo Apocalypsis conscripta est, nobis plane innotuerit.

« Ejus autem animi et corporis dotes, pietatem, doctrinam, morum gravitatem coram spectatus graphice depingit Irenæus (6), his verbis Florinum allocutus : « Vidi te, cum adhuc puer essem, in inferiore Asia apud Polycarpum, splendide agentem in palatio, et magnopere laborantem, ut te illi approbares. Etenim ea quæ tunc temporis gesta sunt, melius memoria teneo, quam illa quæ nuper acciderunt ; . . . adeo ut et locum ipsum possim dicere in quo beatus Polycarpus sedens disserabat ; processus quoque ejus et ingressus, vitæ totius formam et corporis speciem ; sermones denique quos ad populum habebat, et familiarem consuetudinem quæ illi cum Joanne, ut narrabat, et cum reliquis qui Dominum ipsum vidissent, intercesserat ; et qualiter dicta illorum commemorabat ; et quæcunque de Domino ab iisdem audierat. De miraculis quoque illius ac de doctrina, prout ab iis qui Verbum vitæ ipsi conspexerant, Polycarpus acceperat, eodem prorsus modo referebat, in omnibus cum Scriptura sacra consentiens. » Hactenus Irenæus, qui et alibi summam in eandem sententiam hæc tradit (7) : « Sed et Polycarpus . . . quem nos quoque adhuc adolescentes vidimus (vixit enim diutissime, et in ultima seculi, summa cum gloria illustre perpessus martyrium, excessit e vita), ea semper docuit quæ ab apostolis didicerat, et quæ etiamnum tradit Ecclesia, et quæ sola sunt vera. »

« His autem enarratis paucisque interjectis, illud quoque refert S. Pater, memoratu dignum : « Ipse enim Polycarpus, inquit, cum ei aliquando Marcion occurrisset dixissetque, Ἐπιγινώσκει ἡμᾶς » respondit, » Ἐπιγινώσκω τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ. »

Hæc Romæ fiebant, Antonino enim imperante et Aniceto Ecclesiam gubernante, S. Polycarpus Romam est profectus, ut diversas de celebrando Paschate opiniones componeret. Sed neuter alteri, ut a more suo discederet, persuadere potuit. In pace igitur, vinculo charitatis minime rupto, Polycarpus a S. Aniceto discessit, postquam non paucos, desertis Valentini et Marcionis erroribus, ad Ecclesiam

(6) *Ep. ad Florin.* apud Euseb. *Hist. eccl.* v, 20.

(7) *Adv. hæres.* III, 3, apud Euseb. *Hist. eccl.* IV, 14.

(8) *Biblioth. veterum Patrum*, t. I, Proleg., p. XC sq.

(9) Stierenius (*Über das Todesjahr Justin's d. Mart.* in Illegentii *Zestschrift für die hist. Theol.* 1842, fasc. I, p. 34) conjicit Polycarpum anno 161 martyrio esse coronatum, quia Eusebius (*Hist. eccl.* IV, 15) narrationem de martyrio Polycarpi cum sine capitis 14 arctissime conjungit, ubi de morte Antonini Pii et de initio imperii Marci Aurelii verba fecerat. Cf. *Tübinger theol. Quartalschrift* 1843, p. 144.

(10) Vide Jacobson. edit. *Patrum apostol.*, ed. II, t. I, p. LVIII.

(11) *Ep. ad Florin.*, apud Euseb. *Hist. eccl.* v, 20.

(12) Apud Euseb. *Hist. eccl.* IV, 14.

Mortem S. Polycarpi Acta martyrii ejus nobis tradunt. Quo autem anno præsal optimus e vita discesserit, inter doctos et rerum chronologicarum magistros disputatur. Polycarpum anno 147 passum esse vult Pearsonius, quem sequuntur Dodwellus, Caveus, Lardnerus et Gallandius (8). Secundum Baraterium et Stierenium (9) Polycarpi martyrium referri debet ad annum 161 ; juxta Norisium et Tillemontium ad annum 166 ; juxta Scaligerum, Valesium, Gieselerum et Neandrum, ad annum 167 ; Baronius denique, Usserius, Nourrias et alii, anno 169 Polycarpum martyrio coronatum fuisse statuunt. Petitum si audias, Polycarpi passio ad annum 173 pertinet ; Basnagius in annum 178 mortem ejus rejicit (10).

B II. « Neque solum verbo et exemplo gregem suum instituit pastor optimus, verum etiam scriptis eruditissimis sacra doctrina refertis, atque viro apostolico plane dignis. De his hæc habet in epistola modo laudata Irenæus (11) : καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν δὲ αὐτοῦ, ὧν ἐπέστειλεν ἡμεῖς ταῖς γειτονώσαις Ἐκκλησίαις, ἐπιστηρίζων αὐτὰς, ἢ τῶν ἀδελφῶν τισι, νοουθετῶν αὐτοὺς καὶ προτροπόμενος, δύνανται εὐνερωθῆναι. Ex variis tamen epistolis Polycarpianis ad nos una pervenit, quæ est ad Philippenses ; luculentissima scilicet, iudice ipso Irenæo (12), » ex qua, quicumque salutis suæ curam gerunt poterunt, si volent, et formam fidei illius, et prædicationem veritatis cognoscere ; » adeo ut haud mirari subeat, si apud primævos Christianos tanto in pretio et honore fuerit habita, ut in sacris eorum cœtibus legi consueverit, quemadmodum ad usque Hieronymi (13) ætatem factitatum fuisse novimus. »

III. De epistolæ nostræ *authenticæ*, a Centuriatoribus Magdeburgensibus. Dallæo et aliis (14) in dubium vocata, optime disputavit vir doctissimus Nicolaus le Nourry (15), cujus verba referens, lectoribus grati aliquid facere puto : « Nemo est, inquit, qui hac in epistola omnes scriptoris apostolici notas et characteres facile non animadvertat. Ubique enim verba, stylus, ingenium, aliaque omnia illam a viro vere apostolico, imo et ab ipsomet Polycarpo scriptam esse aperte produnt.

« Neque vero ipsa tantum epistola, sed testes etiam locupletissimi, omnique exceptione majores, illud idem firmissime asseverant. Horum agmen ducit Irenæus, Lugdunensis episcopus, et Polycarpi no-

(13) *Catal. script. eccl.* c. 17.

(14) Dallæum maxime secuti sunt Semlerus (ad Baumgarten, *Untersuchung theol. Streit.* II, 36 sq.) et Roster, *Bibliothek d. K. Vater* I, 93 sq. Nuperrime epistolam S. Polycarpi in dubium vocavit Schweiggerus, Tubingensis (*Das nachapostol. Zeitalter*, t. II, p. 154 sqq.).

(15) *Appar. ad Biblioth. max. Patrum*, t. I. Præter Nourrium cfr. Pearson. *Vindic. Ignat.*, p. II, cap. 5 (supra) ; Mosheim, *Comment. de reb. Christ.*, p. 162 ; Tillemont, *Mémoires*, II, 327 ; Ittig, *Diss. de hæresiarchis apostolicæ ætatis*, p. 186 et in Appendice, p. 75 sq. ; Lucke, *Commentar über d. Briefe des Evang. Johannes*, p. 3, 4 ; Mohler, *Patrolog.*, t. I, p. 155—163.

stri discipulus, qui in agnoscendis vel designandis magistri sui epistolis falli non poterat. Is enim de hac Polycarpi epistola hæc memoriæ tradidit (16): Ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιστολὴ Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγραμμένη, ἰκανωτάτη, ἐξ ἧς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, οἱ βουλόμενοι, καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, δύνανται μαθεῖν. . . . Irenæi sententiæ subscripsit Eusebius. Ac ne quis, de qua Polycarpi epistola loquatur, ullam unquam litem movere posset, ille plures ex eadem epistola locos, qui in ea etiam nunc reperiuntur, fideliter transcripsit. Sic autem ille (17): Καὶ ὁ Πολυκάρπος δὲ τούτων αὐτῶν (epistolarum S. Ignatii) μέμνηται ἐν τῇ φερομένῃ αὐτοῦ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ, φάσκων αὐτοῖς ῥήμασι, κ. τ. λ. (Sequuntur verba Polycarpi ex cap. 9 et 13). Et in alio libro Eusebius (18): Ὁ μὲν τοι Πολυκάρπος ἐν τῇ δηλωθείσῃ πρὸς Φιλιππησίους αὐτοῦ γραφῇ, φερομένη εἰς δεῦρο κέχρηται τισι μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς ἡτέρου προτέρας ἐπιστολῆς (e. g. c. 1, 2, 5, 7, 8, 10). Eusebio accedit Hieronymus, qui eidem epistolæ suam quoque dedit testimonium (19): « Polycarpus, Joannis apostoli discipulus, et ab eo Smyrnæ episcopus ordinatus; totius Asiæ princeps fuit, etc. Scripsit ad Philippenses valde utilem epistolam, quæ usque hodie in Asiæ conventu legitur. » Ex quibus Hieronymi verbis discimus, non solum ab illo hanc epistolam Polycarpo ascribi, sed eam insuper, summa cura in ecclesiis asservatam, ibi maximo fuisse in pretio.

« His autem tribus locupletissimis testibus innumerabiles alios, si quid opus esset, adungere possemus, Photium, Maximum, Theodoretum cæterosque omnes, qui de hac Polycarpi epistola aliquid deinceps scriptis mandaverunt. Sed cum illorum quos jam citavimus, diligentia et fide nulla major desiderari queat, inutili aliorum nominatim appellandorum opera lubenter supersedemus.

« Constat itaque, hanc epistolam non alium quam Polycarpum habuisse auctorem. Mirandus ergo Dallæus, qui omnes ingenii sui vires eo intendit, ut aliquam hujusce epistolæ, quam falsis opinionibus suis non favere sentiebat, dubitationem, vel saltem suspicionem quocumque tandem modo injiciat. Nullo enim alio ad id probandum nititur firmamento, quam Stichometria, quæ in calce Chronographiæ Nicephori Constantinopolitani adjecta est (20). » Hoc autem fragmentum a Nicephoro nequaquam scriptum fuisse, eique perperam a Dallæo ascribi, invictis rationum momentis docuerunt Nourrius et Pearsonius (21).

Præterea Nourrius adjicit, « opinionem Dallæi

(16) *Adv. hæres.* III, 3. Apud Eusebium *Hist. eccl.* IV, 14.

(17) *Hist. eccl.*, III, 36.

(18) *Hist. eccl.*, IV, 14.

(19) *Catal. script. eccl.*, c. 17.

(20) Quisquis auctor sit Stichometriæ, ille non pronuntiat, epistolas S. Ignatii et Polycarpi esse sup-

positas. Nuda enim hic Ignatii et Polycarpi nomina ponuntur, neque vel de epistolis vel de suppositione quidquam affirmatur. E contextu potius patet, duos hos Patres a canone solum S. Scripturæ arceri. (21) *Vindiciæ Ignatiæ*, p. 1, c. 4 (supra). (22) *Proleg. ad Varia sacra*. (23-24) *Vindic Ignat.*, p. II, cap. 5.

suis ipsis sodalibus, ejusdem sectæ viris a vero ita alienam videri, ut Moynius (22) de ea sic aperte pronuntiet: « Nunquam potui pedibus nec animo ire in sententiam celeberrimi Dallæi, qui hanc Polycarpi epistolam tam celebrem, ac ubique terrarum ita prædicatam, suspectam reddere conatus est. . . . Neque enim video quomodo opus tantum, omnibus ita notum, vel minimam de se possit excitare suspicionem. Nullum quippe exstat opus cujus certiora animadvertantur veritatis argumenta, quam epistola ad Philippenses; ac si de illa dubitare liceret, nullum esset antiquitatis monumentum cujus fides etiam incerta ac dubia non labasceret. » »

IV. Jam de integritate dicendum. Dallæus, cum totam epistolam rejicere se posse non speraret, ultima certe ejus partem Polycarpo suppositam contendit, assentiente Moynio. Sed.

a) Jam Eusebius (*Hist. eccl.* III, 36) posteriorem hanc epistolæ partem citat, atque ex ea (c. 13), ut ex præcedentibus, quædam Polycarpi verba transcripsit.

b) Eusebius ut bene Pearsonius docet (23-24), nec falli, nec fallere potuit. Erat enim tota epistola omnibus exposita; erat in Ecclesiis Asiaticis tunc temporis, cum scriberet Eusebius, publice lecta; norat eam Hieronymus, cujus versioni, nisi aliis occupatus, incubuisset, et tamen Eusebiana nunquam recusavit. De illa igitur particula quam exscripsit Eusebius, dubitari non potest, nisi etiam de tota epistola simul absque ulla ratione dubitemus.

Quæ Dallæus ex epistola ipsa contra integritatem profert, nullius momenti esse, facile perspicies.

a) Decentissimam epistolæ clausulam c. 12 inveniri, reliqua igitur postea adjecta esse, contendit vir criticus. Sed clausulis ejusmodi ante finem totius epistolæ S. Paulus quoque et Clemens Romanus usi sunt; cfr. ad Rom. XX, 33; ad Ephes. III, 24; I Clem. ad Cor. capp. 20, 38, 45, 50, 50.

b) Impostor, si Dallæum audias, ita loquitur, ut Ignatium, quo tempore hæc scripta sunt, adhuc superesse significet. De ipso, inquit c. 13, « Ignatio, et de his, qui cum eo sunt, quod certius agnoveritis, significate. » Prioris autem partis auctor (c. 9) apertissime affirmat, Ignatium jam fuisse mortuum. Futile hoc argumentum. Si enim verba illa c. 13, mendacii accusata, Græca adhuc exstarent (καὶ περὶ Ἰγνατίου καὶ περὶ τῶν μετ' αὐτοῦ), nemo certe contenderet, Ignatium adhuc vivum illis significari aut innui.

V. Epistolam S. Polycarpi paulo post martyrium S. Ignatii exaratam esse, ex epistola ipsa erudimur, c. 13. Cfr. supra, quæ de tempore mortis S.

posititias. Nuda enim hic Ignatii et Polycarpi nomina ponuntur, neque vel de epistolis vel de suppositione quidquam affirmatur. E contextu potius patet, duos hos Patres a canone solum S. Scripturæ arceri.

(21) *Vindiciæ Ignatiæ*, p. 1, c. 4 (supra).

(22) *Proleg. ad Varia sacra*.

(23-24) *Vindic Ignat.*, p. II, cap. 5.

Ignatii disputavimus (in præfatione ad ejus Epistolas).

VI. Hæc epistola manca habetur in omnibus Græcis codicibus motis. Ubi autem codices deficiunt, ibi continenter subnectitur epistola Barnabæ, sed capite truncato (25).

Totam vero Polycarpi epistolam vetus notis servavit versio, quam primus 1298 Parisiis, ab ipso inventam, evulgavit Jacobus Faber Stapulensis.

Græce et Latine primus epistolam in lucem protulit Duaci 1633 Petrus Halloixius, ex apographo Francisci Turriani, a viro doctissimo Jacobo Sirmondo S. J. ad illum transmissio (26). Post annos 14 Jacobus Usserius aliud nactus exemplar, quod

A ex Andrea Schotti apographo Claudius Salmasius manu sua descriptum cum Isaaco Vossio communicaverit, illud contulit cum edito Halloixiano, atque hanc Polycarpianam epistolam cum vetere interprete Londini evulgavit 1647; quam deinde nova interpretatione adornatam exhibuit Cotelerius, Anno 1709 prodiit Thomæ Smithii editio præstans, eamque seculus est Gallandius. Novam denique editionem 1838 et 1840 (edit. II) adornavit Guilielmus Jacobsonus, codicibus Vaticano, Parisino et Mediceo Laurentiano usus.

VII. De Polycarpi doctrina disputaverunt Luperus (27), Heynsius, Junius ac van Gilse (28), Mœhlerus (29) et alii.

DE MARTYRIO S. POLYCARPI.

I. « Inter præclariora ecclesiasticæ antiquitatis monumenta merito recensetur Epistola Ecclesiæ Smyrnensis de martyrio S. Polycarpi, adeo, ut illam pene integram Eusebius *Historiæ suæ necessario inserendam* existimaverit (30). Quinimo illustris ejus interpres Valesius eo processit, ut affirmavit (31), Polycarpi ejusque sociorum martyrium litteris traditum esse omnium primum, Actaque martyrum nulla exstare antiquiora; nec dubitarit proinde, quin illa Smyrnensium epistola primo loco posita fuerit ab Eusebio, in libro quem inscripsit *Ἀρχαίων μαρτυρῶν συναγωγή*. Molliter tamen excipiendus vir doctissimus; nondum quippe detecta, quo tempore ille sic sentiebat, Acta martyrii S. Ignatii sincera. » Ita Gallandius (32).

II. Insignis hæc de martyrio S. Polycarpi epistola relictissime, ut Smithius docet (33), « dici potest *ἐγκύκλιος* si *encyclica*, ut ex inscriptione patet; utpote ad varias Ecclesias, tam in Asia minori vicina, quam alibi in aliis provinciis, *κατὰ πάντα τόπον* transmissa; quæ de iis solis, quæ *κατὰ Πόντον*, *juxta Pontum* sitæ erant, male interpretatur Eusebius (34), pro *πάσαις ταῖς κατὰ πάντα τόπον*, cum ad omnes Ecclesias, ubi Christianæ religionis professio vigeat, per Orientem præcipue sparsas, debeat propagari et extendi ab ipsis Philadelphensibus (35), quantum in ipsis erat, *τοῖς ἐπέκεινα ἀδελφοῖς* communicanda (36); eadem ver-

B borum serie in omnibus relenta, soloque particularis Ecclesiæ, ad quam dirigitur, nomine mutato. »

III. Hanc epistolam non continuo post Polycarpi martyrium, sed aliquanto post tempore a Smyrnæis scriptam fuisse contendit Valesius (37), dicens: « Cum Philomelienses de Polycarpi martyrio fama tantum ac rumore tenus audiissent, litteras dederunt ad Smyrnæorum Ecclesiam, rogantes, ut cuncta, quæ in beatissimi viri passione gesta fuerant, singillatim perscripta ad ipsos mitterentur. Quod quidem libentissime præstiterunt Smyrnæi, scripta ad ipsos epistola, quam in manibus habemus. Id autem subindicant his verbis (c. 20): *ὑμεῖς μὲν οὖν ἠξιῶσατε διὰ πλειόνων δηλωθῆναι ὑμῖν τὰ γενόμενα.* » Sed primo anno post mortem S. Polycarpi acta hæc conscripta esse inde ex eo apparet, quod primus dies anniversarius hujus martyrii nondum celebratus fuit, ut ex cap. 18 perspicimus.

IV. Epistolam de martyrio Polycarpi, nomine Ecclesiæ Smyrnensis ab Evaresto conscriptam, Marcus quidam, seu Martianus (38), ad Philomelienses pertulit (39). Exemplar autem hujus epistolæ habuit Irenæus, quod Gaius ejus discipulus descripsit, et post eum Socrates quidam Corinthius, atque alius, Pionius nomine (40).

V. Epistolæ Smyrnensis Ecclesiæ optimum Eumelii epistolam nostram inscriptam fuisse statuit Jacobsonus, quem nos secuti sumus. Cfr. quæ infra ad inscriptionem hujus Epistolæ adnotavimus.

(25) Vide Proleg. ad epist. S. Barnabæ, hujusce *Patrol.* t. II. Ebr.

(26) Cfr. Proleg. ad S. Barnabam.

(27) *Hist. theol. crit.* t. I, p. 351-346.

(28) *Commentationes de theologia Patrum apost. morali*, p. 60-69, p. 78-84, p. 75-78.

(29) *Patrolog.* t. I, p. 159-162.

(30) *Hist. eccl.* iv, 15.

(31) *Ibid.* not. 1.

(32) *Biblioth. veterum Patrum* l. c. p. LXXXIX.

(33) *Schol. in Ep. Smyrn. Eccl.*, p. 143.

(34) *Hist. Eccl.* iv, 15.

(35) Non *Philadelphensibus*, sed fidelibus *Philo-*

D (36) *Ep. Eccl. Smyrn.*, c. 20.

(37) *Not. 1 ad Euseb. Hist. eccl.* iv, 15.

(38) Ita exhibet vetus interpres.

(39) Vide *Martyr. Polycarpi*, c. 20.

(40) *Ibid.* c. 22. Acta quædam S. Polycarpi spuria, Pionio huic auctori falso tributa, Petrus Halloixius in *Vitis Patrum Oriental.*, t. I, post eum Bollandus edidit in *Actis Sanctorum*, ad diem 26 Januar.

sebius præbuit testimonium, qui potiore ejus A partem *Historiæ* suæ inseruit, hisce verbis (41): 'Εν τούτῳ δὲ (tempore) ὁ Πολύκαρπος, μεγίστων τῆν Ἀσίαν ἀναθορυβησάντων διωγμῶν, μαρτυρίῳ τελειοῦται. Ἀναγκαιότατον δὲ αὐτοῦ τὸ τέλος, ἐγγράφως ἔτι φερόμενον, ἠγοῦμαι δεῖν μνήμη τῆς ἱστορίας τῆσδε καταθέσθαι. Ἔστι δὲ ἡ γραφή ἐκ πρῶσώπου ἧς αὐτὸς Ἐκκλησίας ἠγαίτο, ταῖς κατὰ Πόντον παροικίαις τὰ κατ' αὐτὸν ἀποσημαίνουσα διὰ τούτων, κ. τ. λ. Sequuntur verba Epistolæ nostræ.

Ibidem, postquam Eusebius multa protulit ex ea epistola, concludit his verbis; Τὰ μὲν δὴ κατὰ τὸν θαυμασιον καὶ ἀποστολικὸν Πολύκαρπον, τοιοῦτου κατηξίωτο τέλους, τῶν κατὰ τὴν Σμυρναίων Ἐκκλησίαν ἀδελφῶν τὴν ἱστορίαν, ἐν ᾗ δεδηλώκαμεν αὐτῶν B Ἐπιστολῇ, κατατεθειμένων.

De martyrio S. Polycarpi Irenæus (42) quoque verba fecit: Ἐπὶ πολὺ γὰρ παρέμεινε (Polycarpus) καὶ πάνυ γηραλέος, ἐνδόξως καὶ ἐπιφανέστατα μαρτυρήσας, ἐξῆλθε τοῦ βίου.

Similiter Hieronymus (43); « Postea verò, regnante M. Antonino et L. Aurelio Commodò, quarta post Neronem persecutione, Smyrnæ, sedente proconsule, et universo populo in amphitheatro adversus eum personante, igni traditus est. »

VI. Totam Ecclesiæ Smyrnensis epistolam nemo, quem sciam, in dubium vocavit, ipsique critici rigidissimi laudem ei tribuerunt (44). Iis, quæ supra (n. 4) ex Valesio protulimus, ea addemus, quæ illusterrimus Scaligerus in Anidmadversionibus suis Eusebianis (p. 121) effatus est. « Hæc sunt, inquit, vetustissima illa Ecclesiæ martyria, quorum lectione piorum animus ita afficitur, ut nunquam satur inde redeat; quod quidem ita esse, unusquisque pro capitu suo et conscientia modo sentire potest. Certe ego nihil unquam in historia ecclesiastica vidi, a cuius lectione commotior recedam, ut non amplius meus esse videar. »

Nostris temporibus præsertim Mœhlerus epistolæ hujus causam egit (45).

Nonnullas lacinias, præsertim fabulam de columba c. 16. Epistolæ nostræ a posterioribus additas esse, contenderunt Heumanus (46) et alii; non plane, ut videtur, injuste.

Equidem ultimam capituli 22 particulam, quæ de Pionio loquitur, spuriam censeo et ab illo confectam, qui supposititia ista S. Polycarpi acta, quorum supra mentionem fecimus, quæque Pionio C

false ascribuntur, genuinæ Smyrnæorum epistolæ mala fraude adjunxit. Verbis enim καθὼς δηλώσω ἐν τῷ καθεξῆς Pseudo-Pionius indicat, *sequentibus* (i. e. Actis spuriiis adjectis) se declaraturum esse, quæ Polycarpus per revelationem ipsi manifestaverit.

VII. Epistolam Ecclesiæ Smyrnensis primus Græce et Latine (sed Græce non integram) edidit Petrus Halloixius in *Vitis Patrum Orient.*, t. I (47). Integram autem eam anno 1647 Londini ex Menologio Græco mss. Barocc. evulgavit Usserius, Parisiis Cotelerius. Eadem deinde *Actis martyrum sinceris* Ruinartus intexuit, et Smithius editioni Epp. Ignatii et Polycarpi addidit 1709. Smithium secutus est Gallandius. Novissimam et elegantissimam editionem 1838 et 1840 (edit. II) Oxonii evulgavit Jacobsonus, tribus codicibus, Barocciano, Parisino et Cæsareo-Vindobonensi usus.

VIII. De doctrina hujus epistolæ cfr. Lumpfer., *Hist. theol. crit.*, t. III p. 453-459.

IX. Addamus denique quæ Thomas Smithius, testis αὐτόπτης, de Smyrnensi amphitheatro, quo S. Polycarpus martyr gloriosus obiit, deque ejus sepulcro enarrat his verbis (48): « Ad latera, anquit, alterius portæ arcis, quæ ad orientem est, adhuc visuntur duæ aquilæ, Romanorum insignia, largiusculæ et belle quidem delineatæ. Hinc inter descendendum, amplum amphitheatrum ad Notapeliotem, quo S. Polycarpus martyrio coronatus est, intravimus, gradibus saxeis a Turcis ad ornandas ædes illinc sublatis. In cujus lateribus duæ cavernæ, quibus clauderantur leones, sibi invicem opponuntur. Sepulcrum S. Polycarpi, quod in latere montis adversus Euro-astrum adhuc conservatur. Græci die festo, ipsius memoriæ consecrato, pro more, qui apud ipsos obtinet, solemniter invisunt. Situm est in quadam ædicula, ecclesiæ forte sacello, alii, per quam illuc transeundum est contigua. In hoc monumento instaurando, si ab impressionibus aeriis, si a Turcis, si a Christianis Occidentalibus, qui fragmenta marmoris quasi tot reliquias exinde tollunt, lædatur temereturque; laudabilis illorum collocatur opera, olla fictili quoque illic apposita, in quam quisque fere præ veneratione, qua erga τὸν Μεγαλομάρτυρα pro Christo invicta animi præsentia mori sustentem fertur, illic ductus pauculos aspres conjicit, ut in omne sævum perennet. » Hæc Smithius.

(41) *Hist. eccl.* iv, 15.

(42) *Adv. Hær.* III, 2. Apud Euseb. *Hist. eccl.* iv, 14.

(43) *Catal. script. eccl.* c. 17.

(44) Vide Tillemont, *Mémoires*, etc., t. II, p. 341 seqq., edit. Veneta, 1732 et Fabric. *Bibl. Gr.*, edit. Harles., t. VII, p. 51.

(45) *Patrolog.*, t. I. p. 410. Cfr. Neander, *Kirch. Gesch.* t. I, p. 739.

(46) Vide not. ad c. 16.

(47) Duæ exstant versiones antiquæ, quarum altera *metaphrasis* potius quam *versio* est.

(48) *Notit. sept. Asiæ Eccl.*, p. 164, edit. Oxon., 1672. Lumpfer. l. c., t. II, p. 461.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

SANCTI POLYCARPI

SMYRNÆORUM EPISCOPI ET HIEROMARTYRIS

EPISTOLA

AD PHILIPPENSES

Πολύκαρπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικοῦσῃ Φιλίππους (49)· ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πληθυνθείη.

A Polycarpus et qui cum eo presbyteri Ecclesiæ Dei, quæ peregrinatur Philippis : misericordia vobis et pax a Deo omnipotente, et a Domino Jesu Christo Salvatore nostro multiplicetur.

I. Laus ob benignitatem erga fratres vinctos et ob firmam fidem.

Συνεχάρην ὑμῖν μεγάλως ἐν Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, δεξαμένοις τὰ μιμήματα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης, καὶ προπέμψασιν, ὡς ἐπέβαλεν ὑμῖν, τοὺς ἐνελημμένους τοῖς ἀγιοπρεπέσι δεσμοῖς, ἅτινά ἐστι διαδήματα τῶν ἀληθῶς ὑπὸ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκλελεγμένων· καὶ ὅτι ἡ βεβαία τῆς πίστεως ὑμῶν ρίζα, ἐξ ἀρχαίων καταγγελλομένη χρόνων, μέχρι νῦν διαμένει, καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς ὑπέμεινεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἕως θανάτου καταντῆσαι, « ὃν ἤγειρεν ὁ Θεός, λύσας τὰς ὡδῖνας τοῦ ᾄδου. Εἰς ὃν οὐκ ἰδόντες πιστεύετε, πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῃ καὶ δεδοξασμένῃ· » εἰς ἣν πολλοὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰσελθεῖν, εἰδότες ὅτι « χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, οὐκ ἐξ ἔργων, » ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

B Magnopere congaivisus sum vobis in Domino nostro Jesu Christo, quod veræ charitatis imagines suscepistis, et quod prout decuit vos, comitati estis eos, qui implicati sunt vinculis, quæ sanctis conveniunt, quæque diademata sunt eorum, qui vere sunt a Deo et Domino nostro electi ; et quod firma fidei vestræ radix, ab antiquis temporibus annuntiata, usque adhuc ¹ permanet ac fructum affert in Domino nostro Jesu Christo, qui pro peccatis nostris usque ad mortem devenire sustinuit, « quem resuscitavit Deus, solutis doloribus inferni ². In quem non videntes creditis, credentes autem exultatis lætitia inenarrabili et glorificata ³; » in quam multi desiderant introire, scientes, quod « gratia estis salvati, non ex operibus ⁴, » sed voluntate Dei per Jesum Christum.

II. Adhortatio ad virtutem.

(50) « Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας ὑμῶν (51) δουλεύσατε τῷ Θεῷ ἐν φόβῳ » καὶ ἀληθείᾳ, ἀπολιπόντες τὴν κενὴν ματαιολογίαν καὶ τὴν τῶν πολλῶν πλάνην, « πιστεύσαντες εἰς τὸν ἐγείραντα τὸν Κύ-
¹ Philipp. i, 5. ² Act. ii, 24. ³ I Petr. i, 8. ⁴ Ephes. ii, 8, 9. ⁵ I Petr. i, 13; Ephes. vi, 17. ⁶ Psal. ii, 11.

(49) Ita Jacobsonus e cod. Vat. Alii Φιλίπποις. Cfr. I Clem. 1, et inscriptionem Epist. Eccl. Smyrn. de martyrio Polycarpi.

(50) Similia leguntur apud Clementem, Epist. »

« Propter quod succincti lumbos vestros ⁵ servite Deo in timore ⁶ » et veritate, relinquentes inane vaniloquium et vulgi errorem, « credentes in eum, qui Dominum nostrum Jesum Christum e mortuis

C ad Corinth. c. 9. Cfr. Prolegomena nostra ad epistolas S. Clementis, n. 3 (Patr. Gr. t. I).

(51) Pronomen restituit Jacobsonus ex codd.

suscitavit, eique gloriam dedit ⁷ » ac sedem ad dextram suam ; cui subjecta sunt omnia caelestia et terrestria : cui omnis spiritus servit ; qui venit iudex vivorum et mortuorum ⁸ ; cuius sanguinem Deus requireret ab iis qui non credunt in illum. Is vero, qui ipsum suscitavit e mortuis, et nos suscitabit ⁹, si fecerimus voluntatem ejus et in ipsius mandatis ambulaverimus, ac dilexerimus ea quæ ipse dilexit, abstinentes ab omni injustitia, fraudatione, avaritia, obtreptione, falso testimonio ¹⁰ ; « non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto ¹¹, » nec pugnum pro pugno, nec execrationem pro execratione ; memores autem eorum, quæ dixit Dominus docens : « Nolite judicare, ne judicemini ¹² ; dimittite, et dimittetur vobis ¹³ ; miseremini, ut misericordiam consequamini ¹⁴ ; [in] qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis ¹⁵ ; » et : « Beati pauperes, et qui persecutionem patiuntur, quoniam ipsorum est regnum Dei. »

III. Non arroganter hæc scribo. Paulus præceptor vester est.

Hæc, fratres, non quod mihi arrogem, scribo vobis de justitia ; sed quia vos provocastis me. Neque enim ego, neque alius mei similis beati et gloriosi Pauli sapientiam assequi potest ¹⁶ ; qui cum esset apud vos, coram hominibus tunc viventibus perfecte ac firmiter verbum veritatis docuit ; qui et absens vobis scripsit epistolas in quassis intueamini, ædificari poteritis in fide, quæ vobis est data, « quæque est mater omnium nostrum ¹⁷, » subsequente spe, præcedente charitate in Deum et in Christum et in proximum. Si quis enim intra hæc fuerit, mandatum justitiæ implevit ; nam qui charitatem habet, longe est ab omni peccato.

IV. Fugiamus avaritiam ; doceamus nos ipsos, uxores et viduas.

« Principium autem omnium malorum est habendi cupiditas ¹⁸. » Scientes ergo, quod « nihil intulimus in hunc mundum, sed nec auferre quid valemus ¹⁹, » armemur armis justitiæ ²⁰, et doceamus primum nos ipsos, ambulare in mandato Do-

Α ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόντα αὐτῷ δόξαν (52) » καὶ θρόνον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· ᾧ ὑπετάγη τὰ πάντα ἐπουράνια καὶ ἐπίγεια· ᾧ πᾶσα πνοὴ λατρεύει· ὃς ἔρχεται κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν· οὐ τὸ αἷμα ἐχρητήσκει ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων αὐτῷ. Ὁ δὲ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ἡμᾶς ἐγερεῖ, ἐὰν ποιῶμεν αὐτοῦ τὸ θέλημα, καὶ πορευώμεθα ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἃ ἠγάπησεν, ἀπεχόμενοι πάσης ἀδικίας, πλεονεξίας, φιλαργυρίας, καταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας· « μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· » ἢ γρόνθον ἀντὶ γρόνθου, ἢ καταρῆν ἀντὶ κατάρας· μνημονεύοντες (53) δὲ ὧν εἶπεν ὁ Κύριος διδάσκων· (54) « Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε· ἀφιετέ, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· ἐλθεῖτε, ἵνα ἐλθεθῆτε· [ἐν (55)] ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· » καὶ ὅτι « Μακάριοι οἱ πτωχοὶ (56) καὶ οἱ διωκόμενοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. »

Ταῦτα, ἀδελφοὶ, οὐκ ἑμαυτῷ ἐπιτρέψας γράφω ὑμῖν περὶ τῆς δικαιοσύνης (57). ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς προεπεκαλέσασθέ με. Οὔτε γὰρ ἐγὼ, οὔτε ἄλλος ὅμοιος ἐμοὶ δύναται κατακολουθῆσαι τῇ σοφίᾳ τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου· ὃς γεγόμενος ἐν ὑμῖν, κατὰ πρόσωπον τῶν τότε ἀνθρώπων ἐδίδαξεν ἀκριβῶς καὶ βεβαίως τὸν περὶ ἀληθείας λόγον· ὃς καὶ ἀπὼν ὑμῖν ἔγραψεν ἐπιστολάς (58), εἰς ἃς ἐὰν ἐγκόπτητε, δυναθήσεσθε σ' κδομαῖσθαι εἰς τὴν δοδεῖσαν ὑμῖν πίστιν, « ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν (59), » ἐπακολουθήσεως τῆς ἐλπίδος, προαγούσης τῆς ἀγάπης, τῆς εἰς Θεὸν καὶ Χριστὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ἐὰν γὰρ τις τούτων ἐντὸς ἧ (60), πεπλήρωκεν ἐντολὴν δικαιοσύνης· ὁ γὰρ ἔχων ἃ γάπην, μακρὰν ἐστὶ πόσης ἁμαρτίας.

⁷ I Petr. i, 21. ⁸ Act. xviii, 31. ⁹ I Cor. vi, 14 ; II Cor. iv, 14 ; Rom. viii, 11. ¹⁰ I Thess. v, 22. ¹¹ I Petr. iii, 9. ¹² Matth. vii, 1. ¹³ Luc. vi, 37 ; Matth. vi, 12, 14. ¹⁴ Luc. vi, 36. ¹⁵ Matth. vii, 2 ; Luc. vi, 38. ¹⁶ II Petr. iii, 15. ¹⁷ Gal. iv, 26. ¹⁸ I Tim. vi, 10. ¹⁹ Ibid. 7. ²⁰ Ephes. vi, 11.

(52) Cfr. Ign. ad Smyrn., c. 6, ad Trall. c. 9, ad Smyrn. c. 2 : ὡς . . . ἐαυτὸν ἀνάστησεν.

(53) Ita Jacobsonus ex codd., pro vulg. μνημονεύοντες.

(54) Simili fere modo varia loca ex Evangeliiis in unum contraxit Clemens Romanus ep. i, c. 13. Confer Proiegomena nostra ad Epistolas S. Clementis, n. 3.

(55) Præpositionem ἐν, quam deletam vult Smithius non agnoscunt codd. Laur. Vat. Jacobson.

(56) Smithius et Ruchatus addunt ex veteri interprete et e S. Matth. v, 3, τῷ πνεύματι (post πτωχοί), quam quidem vocem omittit S. Lucas vi, 20. Quid autem vetat, S. Patrem locum parallelum

S. Lucæ in animo habuisse ? Crednero, qui (Beitrage zur Einleitung in die bibl. Schriften i, 21) videtur suspicari, τῷ πνεύματι apud S. Matthæum assummentum esse recentioris ævi, neutiquam assentiri possum. Ib.

(57) Similiter loquitur S. Ignatius in Epist. ad Ephesios c. 3. Οὐ διατάσσομαι ὑμῖν ὡς ὧν τις.

(58) Epistolas de « una epistola dici monet Cotelerius, qui et plura exempla afferi. Consentit ei De Wette, *Bibl. in d. N. T.* edit. tertia, § 150, not. d.

(59) Ita Jacobsonus ex tribus codd. Alii ὁμῶν.

(60) Addendum πλήρης. ROUTH.

(61) Similia leguntur in epistola i Clem. Rom.

τὰς γυναῖκας ὑμῶν ἐν τῇ δαθείῃ αὐταῖς πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγνείᾳ, στεργούσας τοὺς ἑαυτῶν ἀνδρας ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ, καὶ ἀγαπώσας πάντας ἐξ ἴσου ἐν πάσῃ ἐγκρατείᾳ, καὶ τὰ τέκνα παιδεύειν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ (62)· τὰς χήρας σωφρονούσας περὶ τὴν τοῦ Κυρίου πίστιν, ἐντογγανούσας ἀδιάλειπτως περὶ πάντων, μακρὰν οὖσας πάτης διαβολῆς, κἀταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας, φιλαργυρίας καὶ παντὸς κακοῦ· γινώσκούσας ὅτι εἰς ἰουσιαστήριον (63) Θεοῦ, καὶ ὅτι πάντα μωμοσκοπεῖται (74), καὶ λέληθεν αὐτὸν οὐδὲν, οὔτε λογισμῶν, οὔτε ἐννοιῶν, οὔτε τι τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας.

V. Officia diaconorum, juvenum et virginum.

Εἰδότες οὖν ὅτι « Θεὸς οὐ μωκτηρίζεται, » ὀφείλομεν ἀξίως τῆς ἐντολῆς τοῦ καὶ δόξης περιπατεῖν. Ὁμοίως διάκονοι ἀμεμπτοὶ κατενώπιον αὐτοῦ τῆς δικαιοσύνης, ὡς Θεοῦ καὶ Χριστοῦ (65) διάκονοι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων· μὴ διάβολοι, μὴ δίλογοι (66), ἀφιλάργυροι, ἐγκρατεῖς περὶ πάντα, εὐσπλαγχοὶ, ἐπιμελεῖς, πορευόμενοι κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου, ὅς ἐγένετο διάκονος πάντων· ᾧ ἐὰν εὐαρεστήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἀποληψόμεθα καὶ τὸν μέλλοντα, καθὼς ὑπέσχετο ἡμῖν ἐγεῖραι ἡμᾶς ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι ἐὰν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ, « καὶ συμβασιλεύσομεν (67) » αὐτῷ, εἶγε πιστεύομεν. Ὁμοίως καὶ νεώτεροι ἀμεμπτοὶ ἐν πάσι, πρὸ παντὸς προνοοῦντες ἀγνείας, καὶ χαλιναγωγοῦντες ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Καλὸν γὰρ τὸ ἀνακόπτεσθαι (68) ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν (69) ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι πᾶσα « ἐπιθυμία κατὰ τοῦ πνεύματος στρατεύεται » καὶ « οὔτε πόρνοι, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν, » οὔτε οἱ ποιοῦντες τὰ ἄτοπα. Διὸ δεῖν ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάντων τούτων, ὑποτασσόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ὡς Θεῷ καὶ Χριστῷ (70)· τὰς παρθένας ἐν ἀμώμῃ καὶ ἀγνῇ συνειδέσθαι περιπατεῖν.

VI. Officia presbyterorum et officia communia.

Καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲ εὐσπλαγχοὶ, εἰς πάντας ἐλεήμονες, ἐπιστρέφοντες τὰ ἀποπεπλανημένα (71), ἐπισκεπτόμενοι πάντας ἀσθενεῖς, μὴ ἀμελοῦντες χήρας, ἢ ὀρφανοῦ, ἢ πένητος· ἀλλὰ « προνοοῦντες ἀεὶ τοῦ καλοῦ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, » ἀπεχόμενοι πάσης ὀργῆς, προσωποληψίας, κρίσεως

A mini, deinde et vestras uxores, ambulare in fide ipsis tradita et in charitate et castitate, amantes viros suos in omni veritate, ac diligentes cunctos æqualiter, in omni continentia, et erudire filios in disciplina timoris Dei; viduas vero doceamus, esse prudentes circa fidem Domini, interpellantes sine intermissione pro omnibus²¹, longe recedentes ab omni calumnia, detractatione, falso testimonio, avaritia et omni malo; cognoscentes, quod altare Dei sint, et quod ille omnia clare perspiciat, nihilque cum lateat, nec ratiociniorum, nec cogitationum, nec quidquam occultorum cordis.

B Scientes ergo, quod « Deus non irridetur²², » debemus digne mandato ac voluntate ejus ambulare. Similiter diaconi in conspectu justitiæ ejus inculpati esse debent, sicut ministri Dei et Christi, non hominum; ne calumniatores sint, ne bilingues²³, nec avari; sed continentes in omnibus, misericordes, seduli, incedentes juxta veritatem Domini, qui omnium minister factus est²⁴; cui si in hoc sæculo placuerimus, recipiemus et futurum, quemadmodum pollicitus est nobis, quod resuscitabit nos e mortuis, quodque, si digne ipso vivamus²⁵, « etiam cum eo regnabimus²⁶, » siquidem credimus. Simili modo et juvenes in omnibus inculpabiles sint, ante omnia solliciti de castitate, ac se ab omni malo refrenantes. Bonum enim est, abscindi a cupiditatibus hujus mundi, quia omnis « cupiditas militat adversus spiritum²⁷, » et « neque fornicarii, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt²⁸, » neque qui absona faciunt. Quare oportet ab his omnibus abstinere, subjici autem presbyteris et diaconis, tanquam Deo et Christo; virgines vero oportet in immaculata et casta conscientia degere.

²¹ I Thess. v, 17. ²² Gal. vi, 7. ²³ I Tim. iii, 8. ²⁴ Matth. xx, 28. ²⁵ Philipp. i, 27. ²⁶ II Tim. ii, 12. ²⁷ I Petr. ii, 11. ²⁸ I Cor. vi, 9, 10. ²⁹ Rom. xii, 17; II Cor. viii, 21.

ad Corinth., capp. 1 et 21. Cfr. Prolegomena nostra ad Epistolas. S. Clementis, n. 3.

(62) Sc. διδάζωμεν ἑαυτοὺς.

(63) Ita Jacobsonus ex tribus codd. et vet. interprete. Alii θυσιαστήρια. Constitutiones apostolorum lib. ii, c. 26, hanc comparisonem viduarum cum altaribus a Polycarpo mutuatæ esse videntur.

(64) Ita Jacobsonus ex cod. Vatic. Alii ἡμῶν σκοπεῖται. Cfr. I Clem. ad Cor., c. 41.

(65) Ita Jacobsonus cum tribus codd. et vet. interprete. Huic lectioni etiam Syriacum hujus Epistolæ fragmentum favet, quod Curetonus, p. 34, (cfr. sup. p. 154) nobiscum communicavit. Alii le-

gerunt ἐν Χριστῷ.

(66) Ita Jacobsonus e tribus codd.

(67) Legendum βασιλεύσομεν cum codd., non βασιλεύσωμεν eum libris impressis. Jac.

(68) Ita Jacobsonus ex tribus codd. et vet. interprete. Male alii ἀνακόπτεσθαι, emergere.

(69) Addidit Jacobsonus τῶν ex cod. Vatic.

(70) Polycarpus episcopi non facit mentionem, quippe qui, verecundia impeditus, eum nollet cohortari. Vide Rothe, Anf. p. 409 sq.

(71) Lege τοὺς ἀποπεπλανημένους, nisi forte πρόβρα intelligatur. Jun.

injusto; longe recedentes ab omni avaritia; non cito credentes adversus aliquem; non severi nimium in iudicio, scientes, nos omnes debitores esse peccati. Si ergo deprecamur Dominum, ut nobis dimittat, debemus et nos dimittere³⁰; nam coram Domini et Dei oculis sumus, et « omnes ante tribunal Christi stare, et unumquemque pro se rationem reddere oportet³¹. » Sic itaque serviamus illi cum timore et omni reverentia, sicut præcepit ipse, et apostoli, qui nobis Evangelium annuntiarunt, et prophetæ, qui Domini nostri adventum præsignificarunt; studiose, quod bonum est, sectantes, abstinentes a scandalis et a falsis fratribus et ab iis qui in hypocrisi nomen Domini ferunt, qui vanos homines in errorem inducunt.

VII. Fugite Docetas, et perseverate in jejuniis et oratione.

« Omnis enim qui non confessus fuerit Jesum Christum in carne venisse, Antichristus est³²; » et qui non confessus fuerit martirium crucis, ex diabolo est; et qui Eloquia Domini ad desideria sua traduxerit, dixeritque nec resurrectionem nec iudicium esse, hic primogenitus est Satanæ. Ideo relinquentes vanitatem multorum et falsas doctrinas, ad traditam nobis ab initio doctrinam revertamur³³, « vigilantes in orationibus³⁴ » et perseverantes in jejuniis, precibus rogantes omnium conspectorem Deum, « ne nos inducat in tentationem³⁵, » sicut dicit Dominus: « Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma³⁶. »

VIII. Perseverate in spe et in patientia.

Indesinenter ergo perseveremus in spe nostra et pignore justitiæ nostræ, quod est Christus Jesus, « qui peccata nostra in corpore suo super lignum pertulit³⁷, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus³⁸; » sed propter nos, ut in ipso vivamus³⁹, omnia sustinuit. Imitatores igitur simus patientiæ ejus; et si patiamur propter nomen ejus⁴⁰, gloria illum afficiamus. Hoc enim exemplum nobis posuit in se ipso, et nos id credidimus.

IX. Exerceatis patientiam exemplo Ignatii, etc.

Rogo itaque vos omnes, ut obediatis verbo ju-

A ἀδίκου· μακρὰν ὄντες πάσης φιλαργυρίας· μὴ ταχέως πιστεύοντες κατὰ τινος· μὴ ἀπότομοι ἐν κρίσει, εἰδότες ὅτι πάντες ὀφειλέται ἐσμὲν ἁμαρτίας, Ἐὶ οὖν θεόμεθα τοῦ Κυρίου ἵνα ἡμῖν ἀφῆ, ὀφειλομέναι καὶ ἡμεῖς ἀφιέναι· ἀπέναντι γὰρ τῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἐσμεν ὀφθαλμῶν, καὶ « πάντας δεῖ παραστήναι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕκαστον ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δοῦναι. » Οὕτως οὖν δουλεύσωμεν αὐτῷ μετὰ φόβου καὶ πάσης εὐλαβείας, καθὼς αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ οἱ εὐαγγελιστάμενοι ἡμῖν (72) ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, οἱ προνηρύξαντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ζηλωταὶ περὶ τὸ καλόν, ἀπεχόμενοι τῶν σκανδάλων καὶ τῶν ψευδαδέλφων καὶ τῶν ἐν ὑποκρίσει φερόντων τὸ ὄνομα (73) τοῦ

B Κυρίου, οἵτινες ἀποπλανῶσι κενούς ἀνθρώπους.

« Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν μὴ ὁμολογῆ, Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, Ἀντίχριστος ἐστὶ » καὶ ὃς ἂν μὴ ὁμολογῆ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶ· καὶ ὃς ἂν μεθοδεύῃ τὰ Λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας, καὶ λέγῃ, μήτε ἀνάστασιν μήτε κρίσιν εἶναι, οὗτος πρωτότοκος ἐστὶ τοῦ Σατανᾶ. Διὸ ἀπολείποντες (74) τὴν ματαιότητα τῶν πολλῶν καὶ τὰς ψευδοδιδασκαλίας (75), ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν παραδοθέντα λόγον ἐπιστρέψωμεν, « νήφοντες πρὸς τὰς εὐχὰς, » καὶ προσκαρτεροῦντες νηστείας, δεήσεσιν αἰτούμενοι τὸν παντεπόπτην Θεόν, « μὴ εἰσενσγχεῖν ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, »

C καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· « Τὰ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. »

Ἄδιαλείπτως οὖν προσκαρτεροῦμεν τῇ ἐλπίδι ἡμῶν καὶ τῷ ἀράβωνι τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Ἰησοῦς, « ὃς ἀνήνεγκεν ἡμῶν τὰς ἁμαρτίας τῷ ἰδίῳ σώματι ἐπὶ τὸ ξύλον, ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· » ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν ἐν αὐτῷ, πάντα ὑπέμεινε (76). Μιμηταὶ οὖν γενώμεθα τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ· καὶ ἐὰν πάσχωμεν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δοξάζωμεν (77) αὐτόν. Τοῦτον γὰρ ἡμῖν τὸν ὑπογραμμὸν ἔθηκε δι' ἑαυτοῦ, καὶ ἡμεῖς τοῦτο (78)

D ἐπιστεύσαμεν.

³⁰ Mtth. vi, 12, 14. ³¹ Rom. xiv, 10, 12. ³² I Joan. iv, 3. ³³ Jud. 3. ³⁴ I Petr. iv, 7. ³⁵ Mtth. vi, 13; xxvi, 41. ³⁶ Mtth. xxvi, 41; Marc. xiv, 38. ³⁷ I Petr. ii, 24. ³⁸ Ibid., 22. ³⁹ I Joan. iv, 9. ⁴⁰ Act. v, 41; I Petr. iv, 16.

(72) Ms. ἡμᾶς.

(73) Cfr. Ign. ad Eph. c. 7: δόλω πονηρῶ τὸ ὄνομα περιφέρειν. Jac.

(74) Ita ex tribus codd. restituit Jacobsonus pro vulg. ἀπολείποντες. Polycarpus respexisse videtur locum S. Clementis, ep. i ad Corinth., c. 7.

(75) Cfr. supra c. 2.

(76) Cfr. Ign. ad Polyc. c. 3: τὸν κατὰ πάντα

τρόπον δι' ἡμᾶς ὑπομείναντα.

(77) Ita Jacobsonus e cod. Medico-Laurentiano. Vulg. δοξάζομεν.

(78) L. τούτῳ· vel, si retineatur τοῦτο, subintellige εἶναι ΣΜΙΤΗ.

(79) Totus hic locus usque ad ἀναστάντα est ab Eusebio repetitus, Hist. eccl. iii, 36.

λόγῳ (80) τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀσκεῖν πᾶσαν ὑπομονήν, ἣν καὶ (81) ἴδατε κατ' ὀφθαλμούς, σὺ μόνον ἐν τοῖς μακαρίοις Ἰγνατίῳ καὶ Ζωσίμῳ καὶ Ρούφῳ (82), ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ἐξ ὑμῶν, καὶ ἐν αὐτῷ Παύλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις· πεπεισμένους (83), ὅτι οὗτοι πάντες οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, ἀλλ' ἐν πίστει καὶ δικαιοσύνῃ· καὶ ὅτι εἰς τὸν ὀφειλόμενον αὐτοῖς τόπον εἰσὶ παρά τῷ Κυρίῳ (84), ᾧ καὶ συνέπαθον. Οὐ γὰρ τὸν νῦν ἠγάπησαν, αἰῶνα, ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα, καὶ δι' ἡμᾶς ὑπὸ [τοῦ Θεοῦ ἀνασταθέντα (85)] (86).

X. Adhortatio ad virtutes.

(Desiderantur Græca, quæ sequentibus respondeant, præter pauca, quæ servavit Eusebius, quæque ad caput XIII pertinent. Latina autem exstant in veteri a Jacobo Faber Stapulensi a. 1498 Parisiis evulgata.)

In his ergo state, et Domini exemplar sequimini, firmi in fide et immutabiles, fraternitatis amatores (87), diligentes invicem, in veritate sociati, mansuetudinem Domini (88) alterutri præstantes, nullum despicientes. Cum potestis benefacere, nolite differre, quia « eleemosyna de morte liberat ⁴². » Omnes vobis invicem subjecti estote, « conversationem vestram irreprehensibilem habentes in gentibus ⁴³, » ut ex bonis operibus vestris et vos laudem accipiatis, et Dominus in vobis non blasphemetur. Væ autem illi, per quem nomen Domini blasphematur ⁴⁴. Sobrietatem ergo docete omnes; in qua et vos conversamini.

XI. Contristatus sum pro Valente; cavete vobis ab avaritia.

Nimis contristatus sum pro Valente, qui presbyter factus est aliquando apud vos; quod sic ignoret is locum, qui datus est ei. Moneo itaque vos ut abstinete ab avaritia (89), et sitis casti et veraces. Abstinetes vos ab omni malo. Qui autem in his non potest se gubernare, quomodo alii (90) hoc pronuntiat? Si quis non abstinuerit se ab avaritia, ab idololatria coinquinabitur, et tanquam inter gentes judicabitur. Qui autem ignorant iudicium Domini? « Annescimus, quia sancti mundum judicabunt ⁴⁵? » sicut Paulus docet (91). Ego autem nihil tale sensi in vobis, vel audivi, in quibus laboravit beatus Paulus (92), qui estis [laudati (93)] in principio epistolæ ejus. De vobis etenim gloriatur in omnibus Ecclesiis, quæ Deum solæ tunc cognoverant; nos (94) autem nondum noveramus. Valde ergo, fratres, contristor pro illo et pro conjugate ejus; quibus de Dominus pœnitentiam veram. Sobrii ergo estote et vos in hoc; « et non sicut inimicos tales existimetis ⁴⁶, » sed sicut passibilia membra et errantia eos revocate, ut omnium vestrum corpus salvetis. Hoc enim agentes, vos ipsos œdificatis ⁴⁷.

XII. Ignoscite ei. Deus vobis virtutes tribuat. Orate pro omnibus, etiam pro inimicis.

Confido enim vos bene exercitatos esse in sacris litteris, et nihil vos latet; mihi autem non est concessum modo (95). Ut his Scripturis dictum est: « Irascimini et nolite peccare ⁴⁸, » et: « Sol non occidat

⁴¹ Philipp. II, 16; Gal. II, 2. ⁴² Tob. IV, 11; XII, 9. ⁴³ I Petr. II, 12. ⁴⁴ Isai. LII, 5 et Ign. ad Trall. c. 8. ⁴⁵ I Cor. VI, 2. ⁴⁶ II Thess. III, 15. ⁴⁷ I Cor. XII, 26. ⁴⁸ Psal. IV, 5.

(80) I. q. « mandato. » WÖCHER.

(81) Καὶ ex tribus codd. restituit Jacobsonus.

(82) Teste Martyrologio Romano, Philippis in Macedonia 18 Decembris celebratur natalis SS. martyrum Rufi et Zosimi.

(83) Coniunge hæc cum παρακαλῶ.

(84) Cfr. I Clem. Rom. ad Cor., c. 5.

(85) Ita leg. pro ἀναστάντα, quod Eusebius habet. USSER.

(86) Hæc posteriora verba, uncinis inclusa, ex Eusebii et Nicephori citatione supplevit Usserius. Codices mss., nulla interposita distinctione post ὑπό, exhibent τὸν λαὸν κενὸν [i. e. κενὸν] ἐτοιμάζων, κ. τ. λ., a quibus scilicet verbis incipiunt Barnabæ quæ Græce supersunt. JAC.

(87) Cfr. I Petr. II, 17; τὴν ἀδελφότητα ἀγαπάτε. JAC.

(88) « Domini » restituit Jacobsonus ex cod. Laur.

(89) Presbyter iste pecunias pauperum avertisse

C videtur, cuius facinoris uxor ejus particeps fuerat. Woch. — Jacobsono autem et aliis ὁ πλεονέκτης est « adulter, » quia sua uxore non est contentus; ut docet Suicerus e Clem. Alex. Strom. III, p. 552; « avaritia, » πλεονεξία, « adulterium, » cuius flagitii et presbyter Valens et ejus uxor accusari videntur.

(90) L., « aliis. » GALL.

(91) Verba: « sicut Paulus docet, » Crednero (Einl. i. d. N. T. p. 445) suspecta sunt, quia Polycarpus nusquam nomen scriptoris ab ipso citati proferat.

(92) Similia apud Ign. ad Magn. c. 11 et ad Trall. c. 8.

(93) Hanc vocem addendam suadet Smithius. Laus ea reperitur Philipp. I, 5 sq.

(94) Per « nos » Polycarpum ipsum intelligit Usserius; rectius forsitan « Smyrnenses » Cotelerius, Smith, Ruchat. Cfr. Act. XVI, 6, 12, cum XIX, 40. JAC.

(95) Varie hunc locum explicuerunt viri docti.

super iracundiam vestram ⁴⁹. » Beatus qui meminerit (96) ; quod ego credo esse in vobis. Deus autem et Pater Domini nostri Jesu Christi, et ipse sempiternus pontifex, Dei Filius Jesus Christus, ædificet vos in fide et veritate, et in omni mansuetudine, et sine iracundia, et in patientia et longanimitate et tolerantia et castitate ; et det vobis sortem et partem inter sanctos suos, et nobis vobiscum et omnibus qui sunt sub cælo, qui credituri sunt in Dominum nostrum Jesum Christum et in ipsius Patrem, qui « resuscitavit eum a mortuis ⁵⁰. » Pro omnibus sanctis orate. Orate etiam pro regibus et potestatibus et principibus ⁵¹, atque pro persequentibus et odientibus vos ⁵², et pro inimicis crucis : ut fructus vester manifestus sit in omnibus, ut sitis in illo perfecti.

XIII. *Epistolas vestras Antiochenis tradam. Vobis epistolas Ignatii mitto.*

Scrpsistis ad me et vos et Ignatius, ut, si quis forte [e Smyrna] in Syriam proficisceretur, vestras quoque litteras eo deferret; quod quidem perficiam, si tempus opportunum nactus fuero ; vel ego ipse, vel per alium quempiam, quem legatum et pro vobis mittam. Epistolas Ignatii, quas ad me misit, et cunctas alias quas habemus, ad vos misimus, sicut mandastis ; quas quidem huic epistolæ subjecimus. Ex eis magnum fructum percipere vobis licebit. Continent enim fidem et patientiam et ædificationem omnem, ad Dominum nostrum pertinentem.

(97) Ἐγράφατέ μοι καὶ ὑμεῖς καὶ Ἰγνάτιος (98), ἵνα, εἰάν τις ἀπέρχηται εἰς Συρίαν (99), καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἀποκομίσῃ γράμματα ὑπερ ποιήσω, εἰάν λάβω καιρὸν εὐθετόν, εἴτε ἐγὼ, εἴτε ὄν πέμψω πρεσβύσσοντα καὶ περὶ ὑμῶν. Τὰς ἐπιστολάς Ἰγνατίου (1) τὰς πεμφθείσας ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἄλλας, ἧσας εἶχομεν παρ' ἡμῖν, ἐπέμψαμεν ὑμῖν, καθὼς ἐνετείλασθε ἄτινες ὑποτεταγμένοι εἰσὶ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ· ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε. Περιέλουσιν γὰρ πίστιν καὶ ὑπομονὴν καὶ πᾶσαν οἰκοδομήν, τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν.

(2) Et de ipso Ignatio (3), et de his, qui cum eo sunt, quod certius agnoveritis, significate.

XIV. *Commendo vobis Crescentem. Valet.*

Hæc vobis scripsi per Crescentem, quem in præsentem (4) diem commendavi vobis, et nunc commendo. Conversatus est enim nobiscum inculpabiliter ; credo quia et vobiscum similiter. Sororem autem ejus habebitis commendatam, cum venerit ad vos. Incolumes estote in Domino Jesu Christo. Gratia cum omnibus vobis (5). Amen.

ANTIQUA VERSIO

EPISTOLÆ S. POLYCARPI AD PHILIPPENSES.

(COTELERIUS, *Patres apostolici*, ed. Amstelod. 1724, t. I, p. 190.)

Polycarpus, et qui cum eo sunt presbyteri, Ecclesiarum Dei quæ est Philippis, misericordia vobis, et pax a Deo omnipotente, et Jesu Christo Salvatore nostro abundet.

I. Congratulatus sum vobis magnifice in Domino

B nostro Jesu Christo, suscipiens imitabilia verba dilectionis quam ostendistis in illis, qui præmissi sunt, viris sanctis, decorosis ⁵³ vinculis connexis, quæ sunt coronæ electæ Deo, illius veri regni, per Dominum nostrum Jesum Christum ; et quia firmi-

⁴⁹ Ephes. iv, 26. ⁵⁰ Gal. i, 1. ⁵¹ I Tim. ii, 2. ⁵² Matth. v, 44. ⁵³ al. decoris.

Mihi sensus esse videtur : « Vos librorum sacrorum scientia polletis, qua ego adhuc non gaudeo. Igitur, ut in his libris dictum est, nolite ita irasci, ut peccetis. »

(96) Sc. « hujus Scripturæ sacræ mandati. » Alii legunt : « crediderit. »

(97) Habentur hæc Græca apud Eusebium *Hist. eccl.*, iii, 36. Cfr. supra c. 10. Cfr. de hoc capite Rothe, *Anf.*, p. 483.

(98) Vide Ign. *ad Polyc.*, c. 8.

(99) I. e. « Antiochiam. » Ignatius (c. 7) Polycarpo mandaverat, ut ipse legatum ad Ecclesiam Antiochenam mitteret, ob pacem restitutam, et (c. 8) huic legato simul epistolas aliarum Ecclesiarum gratulatorias traderet. Præter hoc Ignatii mandatum Philippenses quoque ipsi Polycarpum precibus adie-

rant, ut ipsorum epistolam suo legato traderet ad Antiochenam perferendam. His votis se responsurum esse Polycarpus pollicetur.

(1) Designantur duæ Ignatii Epistolæ ; una ad Polycarpum, altera ad Polycarpi seu Smyrnensem Ecclesiam. Cot.

(2) Hæc iterum apud solum veterem interpretem exstant.

(3) Polycarpus de morte Ignatii jam certior factus erat (vide c. 9) ; sed circumstantias, dicta, etc., ut videtur, ignorabat. Jac.

(4) Ita Jacobsonus. Vulg. « in præsentem. » Fortasse Polycarpus scripsit : ἀεὶ μέχρι τοῦ παρόντος, « semper, usque ad hanc diem. »

(5) Ita Jacobsonus. Vulg. « in gratia cum omnibus vestris. »